

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญา

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546¹

กันติพจน์ กองแก้ว²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญา ผู้ศึกษาได้รับความรู้ความเข้าใจว่า ในกระบวนการยุติธรรม คดีอาญาเป็นคดีที่ต้องค้นหาความจริง โดยการพิสูจน์ให้ประจักษ์พยานหลักฐานต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำให้การของพยานบุคคล แต่เนื่องจากในบางกรณีผู้กระทำความผิดเป็นผู้มีอิทธิพล ทำให้ไม่มีใครกล้ามาเป็นพยาน เพราะเกรงจะเกิดอันตรายกับตนเอง และบุคคลใกล้ชิดกระบวนการยุติธรรม จึงไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้

การพิจารณาคดีอาญาพยานบุคคลถือว่าเป็นพยานสำคัญในคดีอาญา ไม่ว่าจะเป็นพยานบุคคลที่เห็นการกระทำความผิดโดยตรงเรียกว่าประจักษ์พยาน หรือพยานที่รับฟังหรือได้รับการบอกเล่าจากประจักษ์พยานเรียกว่าพยานบอกเล่า เช่นนี้ไม่ว่าประจักษ์พยานหรือพยานบอกเล่า การพิจารณาคดีอาญาผู้พิพากษาสามารถใช้ดุลพินิจรับฟังพยานหลักฐานดังกล่าวเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ แต่การเป็นพยานบุคคลนั้นมิได้มีส่วนได้เสียของคดีอาญาโดยตรงและมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับคดี ดังนั้นแล้วการเป็นพยานบุคคลที่มิได้มีส่วนได้เสียในคดีอาญาหรือเป็นพยานให้กับบุคคลอื่นอาจสามารถเป็นพยานโดยการร้องขอของผู้เสียหายหรือถูกหมายเรียกตามคำสั่งศาลเพื่อมาเป็นพยานในคดีโดยไม่สามารถปฏิเสธในการเป็นพยานบุคคลในคดีได้ แต่ผลกระทบต่อการเป็นพยานหลักฐานในคดีอาญากลับมีผลเสียกับตัวพยานบุคคลที่เป็นพยานมากกว่าผลดีต่อกระบวนการยุติธรรม อาทิเช่น พยานบุคคลที่เป็นพยานสำคัญในคดีเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษอาจไม่ได้รับความปลอดภัยจากผู้กระทำความผิด หรือพรรคพวกของผู้กระทำความผิดหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของผู้กระทำความผิดเพื่อไม่ให้พยานบุคคลดังกล่าว เบิกความต่อศาลไปในทางเสียหายต่อผู้กระทำความผิด โดยการเป็นพยานในคดีอาญาเพื่อนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษนั้น อาจจะไม่ได้รับผลประโยชน์ในการเบิกความอีกทั้งอาจเป็นภัยอันตรายแก่ตนเองหรือครอบครัวหรือบุคคลที่มีความสำคัญของพยานได้ โดยผู้กระทำความผิดอาจใช้อำนาจอิทธิพลของตนหรืออำนาจในทางผิดกฎหมายหรือในทางทุจริต ช่มเหງพยานดังกล่าวให้เบิกความเป็นผลดีต่อผู้กระทำความผิดได้

จากการศึกษาหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญา พบว่าในปัจจุบันแม้มีการพยายามออกกฎหมายเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ ขั้นตอน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระ เรื่อง ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการเรียไ้รออนไลน์ของภาคเอกชน โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพรหม อินทรมพรรษ์ และคณะกรรมการสอบ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีรนิติ เทพสุเมธานนท์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สลิล สิริพิฑูร

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาเขตเชียงใหม่ สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดเชียงใหม่ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ก็ยังพบว่ากฎหมายดังกล่าวเป็นการใช้มาเป็นเวลานาน และสังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปทำให้กฎหมายดังกล่าวล้าสมัยในการบังคับใช้² กฎหมายนั้นยังคงมีปัญหาเกิดขึ้นหลายประการด้วยกัน ซึ่งสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาระยะเวลาในการคุ้มครองพยานในคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 มาตรา 6 วรรคสอง ในพระราชบัญญัตินี้ “การแจ้งและวิธีการที่เจ้าพนักงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่อื่นจะให้การคุ้มครองพยานตามคำขอ และการสิ้นสุดซึ่งการคุ้มครองตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบของผู้บังคับบัญชาการตำรวจแห่งชาติ หรือหัวหน้าหน่วยงานของรัฐของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง แล้วแต่กรณี” ประกอบกับประกอบระเบียบสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ว่าด้วยการกำหนดแนวปฏิบัติการคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2548 ข้อ 8 การยกเลิกการให้การคุ้มครองพยาน การคุ้มครองพยานสิ้นสุดลงเมื่อมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

1. เมื่อพยานถึงแก่ความตาย
2. พยานร้องขอ หรือไม่ให้ความยินยอมหลังจากที่ได้รับความคุ้มครองแล้ว
3. พยานไม่ให้ความร่วมมือในการคุ้มครอง ซึ่งอาจเป็นสาเหตุทำให้พยานไม่ได้รับความปลอดภัย

4. พฤติการณ์เกี่ยวกับความปลอดภัยของพยานเปลี่ยนแปลงไป เช่น ผู้ถูกกล่าวหาผู้ต้องหา หรือจำเลยในคดีอาญาซึ่งเป็นพยานต้องไปให้ถ้อยคำถึงแก่ความตาย หรือมีการนำสืบพยานในชั้นศาลเสร็จสิ้นแล้ว

5. พยานไม่ยอมให้การเป็นพยานโดยไม่มีเหตุอันสมควร

6. เมื่อมีหลักฐานแน่ชัดว่าพยานได้ให้การอันเป็นเท็จ

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าปัญหาเรื่องความปลอดภัยของพยานบุคคลในคดีอาญานั้นทั้งก่อนและหลังการเป็นพยานเสร็จสิ้นแล้ว แต่ทั้งนี้ยังมีปัญหากรณีผู้กระทำความผิดรู้ถึงบุคคลผู้เห็นเหตุการณ์อาจมีการข่มขู่พยานดังกล่าวก่อนมาเป็นพยานในคดี หรือหลังจากเป็นพยานเมื่อศาลชั้นต้นได้มีคำพิพากษาแล้ว และกฎหมายดังกล่าวไม่มีความแน่ชัดที่จะคุ้มครองความปลอดภัยพยานดังกล่าวหลังจากศาลชั้นต้นมีพิพากษาได้หรือไม่ ดังนั้นหากจำเลยสามารถประกันตัวในชั้นอุทธรณ์เพื่อต่อสู้คดี หรือหากจำเลยได้รับโทษทางคดีอาญาจนครบถ้วน จำเลยหรือพรรคพวกของพยานหรือบรรดาญาติของจำเลย อาจมาทำร้ายหรือคุกคามพยานดังกล่าวที่เบิกความเป็นเหตุให้นำตัวจำเลยถูกลงโทษได้ ดังแล้วจึงเป็นปัญหาที่ควรปรับแก้ว่า พยานดังกล่าวสมควรได้รับการคุ้มครองหรือให้ได้รับความปลอดภัยหลังจากศาลชั้นต้นพิพากษาจนถึงขั้นตลอดชีวิตหรือไม่นั้น เนื่องจากจำเลยที่ถูกลงโทษอาจยังมีอารมณ์โกรธแค้นพยานอยู่ตลอดเวลา

2. ปัญหาประเภทคดีที่พยานได้รับการคุ้มครองหลังจากศาลชั้นต้นพิพากษาจนถึงชั้นตลอดชีวิต ตามมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติ³ คุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 “พยานในคดีอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ อาจได้รับการคุ้มครองตามมาตราพิเศษ

1. คดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

2. คดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายอาญาคดีความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นกระจัดหา ล่อไปหรือพาไปเพื่ออนาจาร เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น และความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็กหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณีหรือผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี

3. คดีความผิดเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรม ได้แก่ ความผิดฐานอั้งยี่และซ่องโจรตามประมวลกฎหมายอาญา และให้หมายความรวมถึงความผิดอื่นใดที่มีลักษณะเป็นการกระทำของกลุ่มอาชญากร ที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบและมีการวางเครือข่ายเป็นขบวนการหรือองค์กรลับอย่างซับซ้อนและเป็นสัดส่วน

4. คดีความผิดที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้อำคุกตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น

5. คดีซึ่งสำนักงานคุ้มครองพยานเห็นสมควรให้ความคุ้มครองพยาน

ซึ่งคดีแต่ละประเภทที่อยู่ในมาตรา 8 นั้นจะได้รับการคุ้มครองพยานมาตรการพิเศษก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา ซึ่งหากคดีใดไม่อยู่ในมาตรา 8 เพียงได้รับการคุ้มครองพยานด้วยวิธีธรรมดา ก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาเท่านั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าเนื่องจากการคุ้มครองพยานก่อนศาลมีคำพิพากษานั้นไม่เพียงพอที่จะป้องกันการเกิดภัยอันตรายแก่พยานหรือบุคคลที่ใกล้ชิดกับพยาน รัฐจึงควรคุ้มครองพยานหลังจากศาลได้มีคำพิพากษาแล้วด้วย แต่ทั้งนี้เมื่อรัฐให้การคุ้มครองหลังจากศาลชั้นต้นได้มีคำพิพากษาแล้วนั้น รัฐจะต้องรับภาระค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นในการคุ้มครองพยาน จึงจำเป็นจะต้องมีคดีบางประเภทเท่านั้น ที่รัฐควรคุ้มครองพยานหลังจากที่ศาลชั้นต้นพิพากษาจนถึงชั้นตลอดชีวิตเพื่อประหยัดงบประมาณ และเป็นหลักประกันกับพยานที่จะมาเบิกความหรือให้ถ้อยคำต่อศาลเพื่อให้เกิดความมั่นใจในตัวพยานว่า พยานจะได้รับการคุ้มครองพยานและสามารถดำรงชีวิตประจำวันได้ตามปกติ โดยรัฐเองย่อมได้ประโยชน์จากพยานที่เบิกความต่อศาลโดยสามารถนำตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษตามกฎหมายทำให้สังคมนั้นปราศจากอาชญากร ผู้เขียนจึงเห็นควรกำหนดประเภทคดีที่สำคัญที่รัฐควรคุ้มครองพยานที่จะเบิกความในคดีดังกล่าวหลังจากศาลชั้นต้นพิพากษาจนถึง

ขึ้นตลอดชีวิต โดยพิจารณาจากประเภทคดีที่มี ความเสี่ยงจะเกิดภัยอันตรายต่อพยานและเพื่อ
ประหยังบประมาณของรัฐในการดูแลพยาน⁴หลังจากศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา

3. ปัญหาวิธีการคุ้มครองพยานด้วยวิธีมาตรการพิเศษที่ใช้คุ้มครองพยานบุคคลหลังจากศาล
ชั้นต้นมีคำพิพากษา ตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546
“ให้สำนักงานคุ้มครองพยานดำเนินการเพื่อคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษอย่างหนึ่งอย่างใด
ดังต่อไปนี้

1. ย้ายที่อยู่ หรือจัดหาที่พักอันเหมาะสม
2. จ่ายค่าเลี้ยงชีพที่สมควรแก่พยานหรือบุคคลที่อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของพยาน
เป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอาจขอขยายระยะเวลาครั้งละไม่เกินสามเดือน
แต่ไม่เกินสองปี

3. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล และหลักฐาน
ทางทะเบียนที่สามารถระบุตัวพยาน รวมทั้งการดำเนินการเพื่อกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามคำขอของพยาน
ด้วย

4. ดำเนินการเพื่อให้มีอาชีพหรือให้มีการศึกษาอบรม หรือดำเนินการใดเพื่อให้พยาน
สามารถดำรงชีพอยู่ได้ตามที่เหมาะสม

5. ช่วยเหลือในการเรียกร้องสิทธิที่พยานพึงได้รับ

6. ดำเนินการให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองความปลอดภัยในระยะเวลาที่จำเป็น

ผู้เขียนเห็นว่า การคุ้มครองพยานหลังจากศาลชั้นต้นมีคำพิพากษานั้นอาจถึงขึ้นตลอดชีวิตนั้น
ควรกำหนดมาตรการพิเศษเพื่อมีแต่วิธีการคุ้มครองที่สำคัญที่จะป้องกันตัวของพยานมิให้เกิดอันตรายได้
แต่หากนำวิธีการคุ้มครองพยานมาตราพิเศษตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองพยาน
ในคดีอาญา พ.ศ.2546 ก่อนศาลชั้นต้นพิพากษามาใช้ทั้งหมดนั้น รัฐอาจต้องรับภาระค่าใช้จ่ายที่สูง
ในการคุ้มครองพยานได้ ฉะนั้นแล้วรัฐควรกำหนดวิธีการคุ้มครองบางมาตรการที่สำคัญในการคุ้มครอง
พยานหลังจากศาลชั้นต้นพิพากษาเพื่อให้เกิดประโยชน์กับตัวพยานและรัฐไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย
เกินสมควร

จากที่ได้ทำการศึกษาปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการเรียไรรผ่านสื่อโซเชียลมีเดียของ
ภาคเอกชน ผู้ศึกษาพบว่า เพื่อการบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพและเป็นไปตามวัตถุประสงค์
ของกฎหมาย จึงมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาระยะเวลาในการคุ้มครองพยานหลังศาลชั้นต้นพิพากษาในคดีอาญา

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ประกอบระเบียบสำนักงาน
ตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดแนวปฏิบัติการคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2548 ข้อ 8
โดยบทบัญญัติดังกล่าวคุ้มครองพยานบุคคลหลังจากศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา ทำให้เกิดช่องว่าง
ในการที่ผู้กระทำความผิดหรือพรรคพวกของผู้กระทำความผิด กลับมาทำให้เกิดอันตรายแก่พยาน

หรือบุคคลที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับพยานได้ ดังนั้น ผู้เขียนจึงเห็นว่าควรแก้ไขปัญหา โดยการแก้ไขเพิ่มเติม มาตรา 6 วรรคสอง ประกอบระเบียบ⁵ สำนักงานตำรวจแห่งชาติว่าด้วยการกำหนดแนวปฏิบัติการคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2548 ข้อ 8 การยกเลิกการให้ความคุ้มครองพยาน การคุ้มครองพยานสิ้นสุดลงเมื่อมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

1. เมื่อพยานถึงแก่ความตาย
2. พยานร้องขอ
3. พยานไม่ให้ความร่วมมือในการคุ้มครอง ซึ่งอาจเป็นสาเหตุทำให้พยานไม่ได้รับความปลอดภัย

4. พฤติการณ์เกี่ยวกับความปลอดภัยของพยานเปลี่ยนแปลงไป เช่น ผู้ถูกกล่าวหา ผู้ต้องหา หรือจำเลยในคดีอาญาซึ่งพยานต้องไปให้ถ้อยคำถึงแก่ความตาย หรือมีการนำสืบพยานในชั้นศาลเสร็จสิ้นแล้ว เป็นต้น

5. พยานไม่ยอมให้การเป็นพยานโดยไม่มีเหตุอันสมควร

6. เมื่อมีหลักฐานแน่ชัดว่าพยานได้ให้การอันเป็นเท็จ โดยเห็นควรแก้ไขเป็นดังนี้

“ข้อ 8 การยกเลิกการให้ความคุ้มครองพยาน

การคุ้มครองพยานสิ้นสุดลงเมื่อมีเหตุอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

1. เมื่อพยานถึงแก่ความตาย
2. พยานร้องขอ
3. พยานไม่ให้ความร่วมมือในการคุ้มครอง ซึ่งอาจเป็นสาเหตุทำให้พยานไม่ได้รับความปลอดภัย

4. พฤติการณ์เกี่ยวกับความปลอดภัยของพยานเปลี่ยนแปลงไป เช่น ผู้ถูกกล่าวหา ผู้ต้องหา หรือจำเลยในคดีอาญาซึ่งพยานต้องไปให้ถ้อยคำถึงแก่ความตาย หรือมีการนำสืบพยานในชั้นศาลเสร็จสิ้นแล้ว เป็นต้น

5. พยานไม่ยอมให้การเป็นพยานโดยไม่มีเหตุอันสมควร

6. เมื่อมีหลักฐานแน่ชัดว่าพยานได้ให้การอันเป็นเท็จ

กรณี (1) (2) และ (3) ให้นำมาใช้บังคับในการคุ้มครองพยานภายหลังศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา)

2. ปัญหาประเภทคดีที่พยานได้รับการคุ้มครองหลังจากศาลชั้นต้นพิพากษาจนถึงชั้นตลอดชีวิต

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 ประเภทคดีที่พยานบุคคลในคดีอาญาจะได้รับการคุ้มครองนั้น ตามมาตรา 8 เป็นประเภทคดีที่คุ้มครองพยานบุคคลในคดีอาญา ก่อนที่ศาลชั้นต้นพิพากษา ไม่คุ้มครองถึงพยานบุคคลหลังจากศาลพิพากษาแล้วนั้น ดังนั้นผู้เขียน

จึงเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของมาตรา 8 ของพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 พยานในคดีอย่างใดอย่างหนึ่ง⁶ดังต่อไปนี้ อาจได้รับการคุ้มครองตามมาตราพิเศษ

1. คดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

2. คดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายอาญา คดีความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นกระจัดหา ล่อไปหรือพาไปเพื่ออนาจาร เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น และความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็กหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณีหรือผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี

3. คดีความผิดเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรม ได้แก่ ความผิดฐานอั้งยี่และช่องโจรตามประมวลกฎหมายอาญา และให้หมายความรวมถึงความผิดอื่นใดที่มีลักษณะเป็นการกระทำของกลุ่มอาชญากร ที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบและมีการวางเครือข่ายเป็นขบวนการหรือองค์กรลับอย่างซับซ้อนและเป็นสัดส่วน

4. คดีความผิดที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้อำนาจตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือโทษสถานทัณฑ์กกว่านั้น

5. คดีซึ่งสำนักงานคุ้มครองพยานเห็นสมควรให้ความคุ้มครองพยาน

ผู้เขียนเห็นสมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติของมาตรา 8 ให้เป็นดังนี้

“พยานในคดีอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ อาจได้รับการคุ้มครองตามมาตราพิเศษ

1. คดีความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับยาเสพติด กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน กฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต หรือกฎหมายว่าด้วยศุลกากร

2. คดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักรตามประมวลกฎหมายอาญา คดีความผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา เฉพาะที่เกี่ยวกับการเป็นกระจัดหา ล่อไปหรือพาไปเพื่ออนาจาร เพื่อสนองความใคร่ของผู้อื่น และความผิดฐานพรากเด็กและผู้เยาว์ ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้าหญิงและเด็กหรือความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการค้าประเวณี หรือความผิดเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกิจการค้าประเวณี ผู้ดูแลหรือผู้จัดการกิจการค้าประเวณี หรือสถานการค้าประเวณีหรือผู้ควบคุมผู้กระทำการค้าประเวณีในสถานการค้าประเวณี

3. คดีความผิดเกี่ยวกับองค์กรอาชญากรรม ได้แก่ ความผิดฐานอั้งยี่และช่องโจรตามประมวลกฎหมายอาญา และให้หมายความรวมถึงความผิดอื่นใดที่มีลักษณะเป็นการกระทำของ

กลุ่มอาชญากร ที่มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ และมีการวางเครือข่ายเป็นขบวนการหรือองค์กร
ลับอย่างซับซ้อนและเป็นสัดส่วน

7

4. คดีความผิดที่มีอัตราโทษอย่างต่ำให้อำนาจตั้งแต่สิบปีขึ้นไป หรือโทษสถานที่หนักกว่านั้น

5. คดีซึ่งสำนักงานคุ้มครองพยานเห็นสมควรให้ความคุ้มครองพยาน

กรณีตาม (1) (2) (4) และ (6) ให้นำมาใช้บังคับกับการคุ้มครองพยานหลังศาลชั้นต้น
มีคำพิพากษา”

เนื่องจากผู้เขียนเห็นว่า (1) (2) (4) และ(6) นั้นเป็นประเภทความผิดสำคัญและสร้าง
ความเสียหายในสังคมเป็นอย่างมากหลาย และประเภทความผิดดังกล่าวยังอยู่ในรูปแบบองค์กร
อาชญากรรม ซึ่งอาจทำให้พยานได้รับอันตรายภายหลังจากศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาจากสมาชิก
องค์กรอาชญากรรม

3. ปัญหาวิธีการคุ้มครองพยานด้วยวิธีมาตรการพิเศษที่ใช้คุ้มครองพยานบุคคลหลังจากศาล
ชั้นต้นมีคำพิพากษา

ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา พ.ศ. 2546 มาตรา 10 เป็นมาตราพิเศษ
ในการคุ้มครองพยานบุคคลในประเภทคดีตามมาตรา 8 แต่การคุ้มครองดังกล่าวนี้เป็นเพียงการ
คุ้มครองพยานก่อนศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาเท่านั้น ไม่ครอบคลุมถึงการคุ้มครองพยานหลังจากศาล
ชั้นต้นมีคำพิพากษา โดยมาตรา 10 บัญญัติดังนี้ ให้สำนักงานคุ้มครองพยานดำเนินการเพื่อคุ้มครอง
พยานตามมาตรการพิเศษอย่างหนึ่งอย่างใด ดังต่อไปนี้

1. ย้ายที่อยู่ หรือจัดหาที่พักอันเหมาะสม

2. จ่ายค่าเลี้ยงชีพที่สมควรแก่พยานหรือบุคคลที่อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของพยานเป็น
ระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอาจขอขยายระยะเวลาครั้งละไม่เกินสามเดือนแต่ไม่เกิน
สองปี

3. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล และ
หลักฐานทางทะเบียนที่สามารถระบุตัวพยาน รวมทั้งการดำเนินการเพื่อกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามคำ
ขอของพยานด้วย

4. ดำเนินการเพื่อให้มีอาชีพหรือให้มีการศึกษาอบรม หรือดำเนินการใดเพื่อให้พยาน
สามารถดำรงชีพอยู่ได้ตามที่เหมาะสม

5. ช่วยเหลือในการเรียกร้องสิทธิที่พยานพึงได้รับ

6. ดำเนินการให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองความปลอดภัยในระยะเวลาที่จำเป็น

โดยผู้เขียนเห็นควรแก้ไขปัญหาพระราชบัญญัติคุ้มครองพยานในคดีอาญา มาตรา 10
ให้เป็นดังนี้

“ให้สำนักงานคุ้มครองพยานดำเนินการเพื่อคุ้มครองพยานตามมาตรการพิเศษอย่างหนึ่ง
อย่างใด ดังต่อไปนี้

1. ย้ายที่อยู่ หรือจัดหาที่พักอัน เหมาะสม
 2. จ่ายค่าเลี้ยงชีพที่สมควรแก่พยาน⁸ หรือบุคคลที่อยู่ในความอุปการะเลี้ยงดูของพยานเป็นระยะเวลาไม่เกินหนึ่งปี เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอาจขอขยายระยะเวลาครั้งละไม่เกินสามเดือน แต่ไม่เกินสองปี
 3. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการเปลี่ยนชื่อตัว ชื่อสกุล และหลักฐานทางทะเบียนที่สามารถระบุตัวพยาน รวมทั้งการดำเนินการเพื่อกลับคืนสู่ฐานะเดิมตามคำขอของพยานด้วย
 4. ดำเนินการเพื่อให้มีอาชีพหรือให้มีการศึกษาอบรม หรือดำเนินการใดเพื่อให้พยานสามารถดำรงชีพอยู่ได้ตามที่เหมาะสม
 5. ช่วยเหลือในการเรียกร้องสิทธิที่พยานพึงได้รับ
 6. ดำเนินการให้มีเจ้าหน้าที่คุ้มครองความปลอดภัยในระยะเวลาที่จำเป็น
- กรณี (4) (5) และ(6) ให้นำไปใช้บังคับการคุ้มครองพยานหลังจากศาลชั้นต้นมีคำพิพากษา”

เนื่องจากผู้เขียนเห็นว่า (4) (5) และ (6) นั้น ยังมีความจำเป็นที่จะต้องช่วยเหลือพยานหลังจากศาลได้มีคำพิพากษา เนื่องจากเป็นวิธีการที่รัฐจะไม่รับภาระค่าใช้จ่ายมากเกินไปสมควร

เอกสารอ้างอิง

- เข้มชัย ชูติวงศ์. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณาการ, 2543.
- คณิต ฌ นกร. กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: เนติ ชรรณ, 2561.
- พรเพชร วิชิตชลชัย. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา, 2555.
- ยิ่งศักดิ์ กฤษณจินดา และวุฒิพงษ์ เวชยานนท์. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์อักษร, 2542.
- โสภณ รัตนกร. คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยาน. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: นิติบรรณการ, 2557.